

En skamstøtte over Europa

Publiceret 29/03/2021 i Bøger/Politik & Samfund af Ole Damkjær Nielsen

Print

FLYGTNINGE & MIGRANTER // BOGANMELDELSE – Fotograf Jacob Ehrbahns nye mammutværk af en fotobog, *Drømmen om Europa*, er en rejse tilbage til den store flygtningekrise – eller EU-krise, om man vil. Det er mesterligt og smerteligt, især fordi den tragiske krise desværre langt fra er forbi, siger Ole Damkjær Nielsen, der som journalist på Berlingske selv dækkede flugten over Middelhavet fra 2015 og frem. Denne skamstøtte over Europa er en tiltrængt øjenvidneberetning.

På forsiden får man straks øjenkontakt med kvinden – moderen – der bekymret spejder efter grænsevagter, mens hun holder sin baby i den ene arm og kæmper sig ind under pigtrådshegnet med den anden.

Et andet barn får håret viklet ind i pigtråden, så familiens fader når ikke at forcere grænsehegnet, inden de ungarske grænsevagter kommer stormende. Han giver dog ikke op. En times tid senere prøver han igen lykken og slipper igennem.

Målet med fotobogen er med Jacob Ehrbahns egne forord at give ”et modspil til den kynisme og stigmatisering, som disse mennesker i stigende grad mødes med”

Det er tidlig morgen torsdag den 27. august 2015. Det er på grænsen mellem Serbien og Ungarn.

Og dramaet udspiller sig i et af de flere end 150 billeder, som pressefotografen [Jacob Ehrbahn](#) har udvalgt til sin nye 2,5 kilo tunge fotobog, *Drømmen om Europa*.

FOTO: JACOB EHRBAHN

Billederne er taget på 19 reportagerejser mellem 2015 og 2020, hvor Jacob Ehrbahn på vegne af Politiken forevige de dramatiske begivenheder langs EU's ydre grænser – på de græske øer, på Balkan, i Østeuropa og i havet mellem Italien og Libyen.

De mange fotos dokumenterer på en gang, hvad flygtninge og migranter er villige til at stå igennem for at komme væk fra krig, undertrykkelse og armod, og hvilke midler og metoder vi i Europa er parate til at tage i brug for at stoppe dem.

Der er fotoserier fra den græske ø Lesbos, hvor de første gummibåde kommer i land i 2015, af ngo-skibes redningsaktioner på Middelhavet, fra et svensk asylcenter, fra Paris' gader og fra grænseovergange i Grækenland, Tyrkiet, Serbien, Ungarn, Bosnien-Herzegovina og Frankrig.

Fotografierne står uforstyrret på siderne, men til sidst i bogen er et register med en kort beretning om historien bag hvert enkelt billede.

Målet med fotobogen er med Jacob Ehrbahns egne forord at give ”et modspil til den kynisme og stigmatisering, som disse mennesker i stigende grad mødes med”.

”Ud over at være et dokument til eftertiden, håber jeg, at min bog kan udfordre vores syn på os som europæere”, slutter forordet, og tak for det.

Det er hårdt tiltrængt. Eksempelvis kan det noteres, at ordet flygtning stort set er forsvundet ud af politikernes og mange mediers ordforråd. Nu hedder det bare ”migranter” – underforstået mennesker, der bare søger mod Europa af økonomiske grunde og for at få del i vores velfærdsordninger.

Undskyld mig, men det kan vi jo ikke vide, før disse menneskers asylgrundlag er undersøgt.

En tiltrængt øjenvidneberetning om en skamplet, som ellers er ved blive vasket bort i en kollektiv forståelse af, at der ikke er andre løsninger end højere og højere pigtrådshegn og flere og flere overgreb langs EU's ydre grænser

Jacob Ehrbahns første møde med den pludselige exodus mod Europa var – som mit eget – på øen Lesbos og en håndfuld andre græske øer, hvor op mod 800.000 flygtninge og migranter alene i 2015 ankom i små overfyldte gummibåde.

Deres angst, deres udmattelse og deres lettelse over at have overlevet turen over Ægæerhavet dokumenteres til fulde i *Drømmen om Europa* – en drøm, der fortsat lever blandt millioner af syrere, afghanere, irakere, iranere og mennesker i mange andre lande uden for de europæiske himmelstrøg.

Faktisk forsøger en del fortsat at krydse Ægæerhavet, men nu er det de færreste, der når over.

Forklaring: Det nyeste skud i EU's grænsebevogtnings-bøsse er, at de overfyldte gummibåde tvinges tilbage i internationalt farvand med kurs fra Tyrkiet, hvor de kom fra. Det kaldes *push-back*, og det er ulovligt i henhold til menneskerettigheds-konventionerne – inklusive den europæiske.

Men den pris – den underminering af egne værdier – er de europæiske regeringer åbenbart parate til at betale, ligesom de er i Libyen, hvor EU finansierer landets såkaldte myndigheder, som med hård hånd slår ned på overvejende afrikanske flygtninge og migranter, der bruger den libyske kyst som afsæt for en tur mod Italien.

(Anmeldelsen fortsætter efter billedserien.)

FOTO: JACOB EHRBAHN

Ovenfor: Efter Ungarn lukker af for flygtninge og migranter med et grænsehegn, hober de sig op på den serbiske side af hegnet ved landsbyen Horgoš. En gruppe vrede unge kaster sten mod grænsebetjentene, hvilket får dem til at trække sig lidt tilbage. Det rygtes, at grænsen er blevet åbnet, så nu strømmer også familier med børn og ældre mennesker op mod politikæden i håb om at blive lukket ind i Ungarn. Med et bliver området pakket ind i tåregas, og politikæden rykker hurtigt frem og slår på alt og alle. Der opstår kaos. Folk bløder, skriger og falder oven i hinanden når de prøver at løbe væk. 16.09.2015.

Herunder: Midt på Middelhavet er en flygtningebåd punkteret. Kaos opstår. To redningsbåde fra [Sea-Watch 2](#) er på stedet, men en af dem og den medfølgende gummibåd, der transporterer redningsveste, bliver så overfyldt af desperate flygtninge, at den er tæt på at kæntrue. I vandet forsøger en gruppe mennesker at bevare roen og holde sig samlet for at hjælpe dem, der ikke har redningsveste på, med at holde sig oven vande. Liget af en druknet, gravid kvinde driver rundt mellem dem. Sea-Watch-folkene redder omkring 120 mennesker ombord på Sea-Watch 2 og bjærger også liget. 10.06.2017.

FOTO: JACOB EHRBAHN

FOTO: JACOB

EHRBAHN

Ovenfor: Zaynab Aboud er fem år og flygtede med sine bedsteforældre fra det krigshærgede Idlib i Syrien. Hendes mor døde ved en bombeeksplosion, da Zaynab var tre måneder gammel. Hendes far er allerede flygtet til Tyskland, så det er der, hun skal hen med bedsteforældrene. De har boet fem måneder i Moria-lejren. 11.03.2020.

Herunder: En båd med syrere og afghanere ankommer til Lesbos. Lettelsen er stor. Flere græder af glæde, en mand tænder et nødblus, og folk danser, synger, beder og tager billeder af hinanden. Glæden bliver hurtigt afløst af skuffelse, da de får at vide, at de skal gå mere end 60 km til et modtagelsescenter. 29.06.2015.

FOTO: JACOB EHRBAHN

(Her fortsætter anmeldelsen.)

”Jeg har ofte haft svært ved at tro på, hvad jeg har set; at den slags scener overhovedet kan udspille sig på europæisk jord. Og jeg har svært ved at forbinde dem med ideen om det humanistiske Europa”, skriver Jacob Ehrbahn.

Det havde Angela Merkel, den tyske kansler, også, da hun i efteråret 2015 sagde de sidenhen så miskrediterede ord: ”Wir schaffen das.”

De tre ord tændte et håb – om end kortvarigt – hvilket også dokumenteres i et af Jacobs Ehrbahns billeder: På den serbiske side af grænsehegnet ind til Ungarn demonstrerer flygtninge og migranter mod Ungarns lukning af den såkaldte Balkanrute. En ung fyr sidder på skuldrene af en anden og holder et hjemmelavet banner i luften: ”Merkel”.

Men Merkel klarede det ikke. Eller rettere vi – Europa – klarede ikke udfordringen. Landene forsøgte aldrig – og slet ikke sammen, i fællesskab eller i overensstemmelse med de værdier, EU ellers gerne bryster sig af.

Og status er, at EU-landenes regeringer stadig ikke er så meget som i nærheden af en fælles, bæredygtig løsning. Se bare, hvordan EU-landene, herunder Danmark, fortsat og også efter branden i Moria-lejren behandler flygtninge og migranter på Lesbos og andre græske øer.

Men hvor Merkel og EU mislykkedes, er det til gengæld lykkedes Jacob Ehrbahn at berige os med en tiltrængt øjenvidneberetning om en skamplet, som ellers er ved blive vasket bort i en kollektiv forståelse af, at der ikke er andre løsninger end højere og højere pigtrådshegn og flere og flere overgreb langs EU’s ydre grænser. En skamstøtte over Europa.

Jacob Ehrbahn: “Drømmen om Europa”. Forlag: Gyldendal. 288 sider. Pris: 299,95 kr.

LÆS MERE I POV OM ANGELA MERKELS “WIR SCHAFFEN DAS” HER

Topillustration: En skamstøtte over Europa. Her ses et foto fra Moria-lejren, hvor det natten til 9. september udbryder en voldsom brand, som får de fleste beboere til at flygte. Halvandet døgn efter opstår der stadig nye brande i lejren, og sidst på dagen er stort set alle improviserede huse, telte og beboelsescontainere blevet ædt af flammer. De sidste af lejrens beboere redder, hvad de kan, inden de forlader de brændende ruiner. 10.09.2020. Foto: Jacob Ehrbahn.

- OLE DAMKJÆR NIELSEN
- SENESTE ARTIKLER

Ole Damkjær Nielsen er tidligere udenrigsreporter med fokus på Mellemøsten og Afrika. Har flere besøg i Yemen i bagagen.